

ACC. N.R. M. 13136:1-30.

Landskap: Skåne Uppptecknat av: Curt Wallin, Vallby
 Härad: Ingelstad Adress:
 Socken: Smedstorp Berättat av: kyrkoväktare August Engdahl
 Upppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ringare i Smedstorp. 1 - 2.

Gudstjänstringning. 3.

Ringning till extra gudstjänster. 4.

Helgmålsringning förr. 5.

Mari - klockan. 6.

Helgmålsringning nu. 7 - 8.

Klämtslagens betydelse. 9.

Själaringning nu. 10.

Själaringning förr med skillnad för socknens olika delar. 11.

Själaringning och begravningsringning genom sorgehuset. 12.

Likvarsel vid själaringning. 13.

Årets första själaringning och dess tydor. 14.

Själaringningens tydor. 15.

Själaringningens ~~kängd~~ olika längd för fattiga och rika. 16.

Klockans extra slag varsla om lik. 17.

Skriv endast på denna sida!

Vänd !

Klockorna ringde nattetid av sig själv. Varsel. 18.

Begravningsringning nu. 19.

stoftet
"Ringa frid över ~~graven~~". 20.

Tacksägelseringning ~~från predikastol~~. 21.

Ingen ringning för självspillingar förr. 22.

Kungsringning. 23.

Klämtning vid eldsvåda. 24.

Klockstapel vid gamla kyrkan. Hur man ringde. 25.

Hur klockringningen sker. 26.

Hälsning vid klockringning. 27.

Klockringning tager bort liktornar. 28.

Klockavskrap som botemedel. 29.

Smedstorps kyrkklockor hördes till Bornholm. Det förhindrades. 30.

M. 13136: 1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Smedstorp Berättat av: Kyrkoväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

Ringare i Smedstorp.

1. August Engdahl.

Jag började tjänsten 1/1 1920.

2. Anders Björk.

Han var arbetare till yrket.

Han var i tjänst 3 1/2 år. Jag efterträdde honom. ^{Hans} företrädare hette

3. Anders Schön.

Han hade varit soldat. Som ringare tjänstgjorde han c:a 10 år.

4. Nils Kristiansson. Han var arbetare. Han hade varit ringare åtminstone 30 år, när han dog år 1906.

5. Kristian Larsson.

Han kallades "Gamle Krischan". Han hade varit husman.
Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Smedstorp Berättat av: Kyrkoväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

Han hade varit ringare i många år, när han dog på 1890-talet. •

6. En kvinna.

Vad hon hette, vet jag inte. Men de gamle talade om, att hon tjänstgjorde, när klockorna hängde i klockstapeln på kyrkogården.

Det var, innan den nya kyrkan byggdes 1868. Hon var anställd vid Smedstorps-gården.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136 : 3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Smedstorp Berättat av: Kyrkoväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

Gudstjänstringning.

3.

Ringning till ~~gm~~ söndagens högmässa tillgår på följande sätt:

1. 5 minuter med lilla klockan 1 1/2 timme före mässan.
2. " " " stora " 1/2 " " "
3. Sammanringning med båda klockorna. Ringningen börjar med den stora klockan. Sammanringningen varar 2 till 3 minuter.

När skriftermål hålles före högmässan, börjar det vid 2:a ringningen.

Då ringes denna 2:a ringning med båda klockorna.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136 : 4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Smedstorp Berättat av: kyrkoväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

Ringning till extra gudstjänster.

Vid extra gudstjänster ringes det 5 minuter med bägge klockorna omedelbart före gudstjänstens början. Någon förringning förekommer däremot inte.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136 : 5.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Imedstorp Berättat av: kyrkoväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

5.

Helgmålsringning förr.

Före m n tid ringdes det helgmålsringning endast till de stora högtiderna: jul, nyår, påsk och pingst. Man ringde då först med båda klockorna ,och därefter klämtades det 9 slag växelvis på de båda klockorna., alltså 1 slag åt gången på var klocka.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vällby
Socken: Smedstorp Berättat av: kyrkoväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

Mari- klockan.

6.

Lilla klockan kallas "Mari-klockan". När helgmålsringningen hörs,
säger folk:

"Nu ringer de Mari."

Den har sitt namn av att Jesu moder hette Maria.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136: 7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Smedstorp Berättat av: Kyrköväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

Helgmålsringning nu.

I. Vanliga lördagar:

Med lilla klockan i 5 minuter och därefter klämtning. Denna klämtning består av endast 3 slag: 1 slag på stora klockan, så 1 slag på lilla och slutligen 1 slag på stora klockan.

II Högtidskvällar:

(Jul, nyår, påsk, pingst, advent)

Ringning med båda klockorna samtidigt i 5 minuter.

Därefter stannas båda klockorna ett ögonblick, så att klangen "dör bort".

Sedan sätter jag igång med lilla klockan i 5 minuter.

Sedan klämtas det 9 slag: först 1 slag på stora, så 1 slag på lilla,

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Smedstorp Berättat av: kyrkoväkt. August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

så 1 slag på stora igen orsv. Slagen komma alltså växelvis på
de båda klockorna. På andraställen ha de klämtslagen uppdelade
i 3-tal : 3 på den stora, 3 på den lilla , 3 på den stora. Så
är det alltså inte här i Smedstorp.

8.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:9.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Euro Wallin

Härad:

Ingelstad

Adress:

Vallby

Socken:

Smedstorp

Berättat av:

kyrkvärdare August Engdal

Uppteckningsår:

1942

Född år

1897

i

Smedstorp

9.

Klämtslagens betydelse.

De 3 klämtslagen efter helgmålsringningen lördagskvällar vill syfta på den treenige Guden.

De 9 slagen efter ehlgmålsringningen högtidskvällar är blott till för att växla litet, för att göra det litet mera högtidligt än vanligt.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:10

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurid Wallin
Härad: Ingelsåed Adress: Vallby
Socken: Imedstorp Berättat av: kyrkovärdare August Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

10.

Själaringning nu.

Om den döde är över 15 år, börjar jag med den stora klockan samt avslutar också ringningen med endast den stora klockan. Ringningen varar sammanlagt 20 minuter.

Om den döde är under 15 år, börjar och slutar jag med den lilla klockan. Ringningen varar 15 minuter.

Själaringningen börjar 20 minuter i 10. Efter kl. 11 får ingen själaringning äga rum.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136 : 11.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurid Wallin
 Härad: Ingelstad Adress: Valby
 Socken: Imedstorp Berättat av: kyrkovärdare August Engdahl
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

Själaringning förr med skillnad för socknens olika delar.

I min barndom började själaringningen kl. 9, om liket var från norra delen av församlingen.

Var däremot liket från södra delen av församlingen, började man ringa själaringningen kl. 1/2 10.

På så sätt kunde man genast veta, från vilken del av församlingen dödsfallet var. Gränsen mellan södra och norra delen av socknen räknades i detta sammanhang i höjd med kyrkan.

Denna sed slutade man med för 25 år sedan.

Före min tid som ringare (under Sköns tid) ringdes det bara 10 minuter vid själaringning.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:12.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Lurd Hallin

Härad:

Ingelstad

Adress:

Vallby

Socken:

Lmedstorp

Berättat av:

kyrkovaktare August Engdøl

Uppteckningsår:

1942

Född år

1877 i

Lmedstorp

12

Själaringning och begravningsringning genom sorgehuset.

medverkade vid
Förr ~~ringas~~ sorgehuset både vid själaringning och begravningsringning.

Sorgehuset hade också att ordna med gravgrävningen. Allt detta upphörde 1912.

Men också kyrkovaktmästaren skulle hjälpa till vid själa-och begravningsringningen. Det ingick i hans åliggande. Sorgehuset skulle sända en hjälpringare. Denne fick 1:50 för själaringningen.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:13.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Eurid Wallin

Härad:

Ingelslad

Adress:

Tallby

Socken:

Imedsörp

Berättat av:

kyrkovärdare August Engdal

Uppteckningsår:

1942

Född år

1877

i

Imedsörp

Likvarsel vid själarिंगning.

13.

Det säges ännu i dag:

"Klockorna gick så grant i dag (d.v.s. vid själarिंगning), så
det blir snart lik igen.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136 : 14.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Smedslöpp Berättat av: kyrkovårdare August Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedslöpp

Årets första själarिंगning och dess tydor.

14.

Om den första själarिंगningen på det nya året gäller ett barn,
komma många gamla att dö det året.

Däremot har jag aldrig hört något ~~varsak~~ om hur det blir, när
årets första själarिंगning faller en vuxen eller äldre person.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:15

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Curt Wallin

Härad:

Ingelstad

Adress:

Vallby

Socken:

Imedstorp

Berättat av:

Kyrkoväktare August Engdal

Uppteckningsår:

1942

Född år

1877 i Imedstorp.

15.

Sjärlaringningens tydor.

De gamle sade :

"Om klockorna vid sjärlaringningen gå lätt, var den döde en god människa." en om klockorna gå tungt, var det en ond människa."

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136: 16.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrloväktare Agust Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp.

16.

Själaringningens olika längd för fattig och rik förr.

Förr gjorde man vid själaringningen stor skillnad mellan fattig och rik. Ännu i ringare Schöns tid ringdes 1/2 timme för en rik, men för en fattig ringdes högst 10 minuter. Schön gjorde stor skillnad på fattiga och rika.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:17

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurt Wallin
 Härad: Ingelstad Adress: Vallby
 Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrkovärdare August Engdøl
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

Klockans extra slag varslar om lik.

Ibland händer det, att ~~klock~~ kyrkklockorna slå extra slag. Man har slutat ringa, och kläppen jämte klocka är ännu i rörelse, men kläppen når inte till klockan. Då kan plötsligt kläppen i alla fall nå klockan, så att det extra slag uppkommer. Ett sådant extra slag anses båda lik inom de närmaste dagarna. Jag har märkt, att det ibland slår in.

17.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:18
Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingeby Adress: Vallby
Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrkvärkare August Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

Klockorna ringde nattetid av sig själv. ^Varsel.

18.

Jag har hört människor berätta under min tjänstetid, att de en natt hörde bägge kyrkklockorna gå. Det var utåt natten. ^{De} försäkrade, att det var, som om någon ringt dem. ^{De} trodde, att det betydde ett märkligt dödsfall.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:19
 Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurt Wallin
 Härad: Ingelstad Adress: Vallby
 Socken: Smedstorp Berättat av: Kyrkoväktare Agust Engdal
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

Begravningsringning nu.

19.

När likföljet kommer norrifrån, börjar begravningsringningen, när likföljet är på krönet av backen ovanför dammen.

När det kommer söderifrån, börjas ringningen, när följet är vid korsvägen Tomelilla Gärsnäs ---- Smedstorp - S:t Olof.

Om jordfästningen skall äga rum på kyrkogården - det händer sällan numera- fortsätter jag att ringa, tills följet är vid graven.

När jordfästningen är i kyrkan, ringer jag tills likföljet hunnit till kyrkogårdsgrindarna. Då går jag ned från tornet för att börja trampa orgeln.

När allt är slut vid graven, ringer jag i 5 minuter.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:20.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrkovärdare August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

20

"Ringa frid över stoftet".

När allt är slut vid graven, ringer jag 5 minuter. Då säger man:

"Nu ringer han frid över stoftet".

Det är ett allmänt uttryck här.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136: 21.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Ewert Wallin

Härad:

Ingelstad

Adress:

Vallby

Socken:

Smedsby

Berättat av:

kyrkovärd August Engdal

Uppteckningsår:

1942

Född år

1877 i Smedsby

21

Tacksägelseringning. ~~från predikstolen.~~

Under pastor Björkmans tid här vid mitten av 1930-talet infördes
seden att omedelbart efter tacksägelsen från predikstolen vid
söndagens högmässa ringa "tacksägelseringning". Den utföres med
lilla klockan. Ringningen pågår 1 minut.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:22

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrkoväktare Agust Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

22

Ingen ringning för självspillingar förr.

Förr ringdes det inte för självspillingar. Nu ringer man för dem
på samma sätt som för alla andra.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

N. 13136:23

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurk Wallin
Härad: Ingelsådad Adress: Valby
Socken: Imedtorp Berättat av: kyrkovärdare August Engdahl
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedtorp

23

Kungsringning.

För kronprinsessan Margareta, som dog 1920, ringde jag 1 timme om dagen mellan kl. 12 och 1.

För änkedrottning Sofia ringde jag 1/2 timme om dagen i 6 dagar vid middagstid.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:24

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vallby
Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrkövaktare August Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

Klämtning vid eldsvåda.

24

Vid eldsvåda klämtas det ännu med kyrkklockorna.

Först ringer jag med lilla klockan i 2 minuter. Därefter klämtar jag

2 till 3 gånger. Så ringer jag igen, sedan klämtar jag oöv., osv.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:25.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Evert Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vällby
Socken: Smedstorp Berättat av: kyrkocöklare August Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedstorp

25.

Klockstapel vid gamla kyrkan. Hur man ringde.

Den nya kyrkan i Smedstorp är byggd 1868. Till den gamla kyrkan fanns klockstapel. Den stod vid nordvästra hörnet av gamla kyrkogården i höjd med tornet, sade de gamla.

I klockstapeln stod man på golvet och ringde klockorna med rep.

En kvinna ringde i flera år.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:26.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurt Wallin
Härad: Ingelstad Adress: 7 Vällby
Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrkovärdare August Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

Hur klockringningen sker.

Ända sedan den nya kyrkans tillkomst 1868 ha klockorna trampats.

Dessförrinnan ringdes de med rep i klockstapeln.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:27. Curt Wallin
Landskap: Skåne Upptecknat av:
Härad: Ingelsked Adress: Vallby
Socken: Smedslopp Berättat av: kyrkoväktare August Engdal
Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Smedslopp

Hälsning ~~med~~ vid klockringning.

27.

De gamle ta ännu hatten av ,när de hör kyrkklockorna ringa.

Det gäller om alla ringningar.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136: 28.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eust Wallin
Härad: Ingelstad Adress: Vellby
Socken: Smidsby Berättat av: Kyrkväktare Agust Engdal
Uppteckningsår: 1949 Född år 1877 i Smidsby

Klockringning tager bort liktornar.

28

Liktornar kan tagas bort vid klockringning. När man hör ringningen,
skall man säga:

"Nu ringer det för mina liktornar".

Man behöver inte gå till kyrkan, utan det räcker att säga det
just där man är, när man hör ringningen.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:29

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eurt Wallin
 Härad: Ingelstad Adress: Vällby
 Socken: Imedstorp Berättat av: Kyrkoväktare August Engdal
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1877 i Imedstorp

Klockavskrap som botemedel.

29

Mor och far talade om ,att för 60 - 70 år sedan gick man upp till klockorna och skrapade av den vigda malmen att använda som medel mot sjukdom. Man skrapade inte på kläppen utan på själva klockan för att få vigd malm. Man gick upp till klockorna, sedan solen gått ned, vanligen nattetid. Nycklarna hängde i ett hús vid kyrkan. ^U e kundetagas när som helst. Malmavskrapet tog man hem och strök på det sjuka stället mot exem.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13136:30.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Eurt Wallin

Härad:

Ingelstad

Adress:

Vallby

Socken:

Smedstorp

Berättat av:

kyrkovärdare August Engdahl

Uppteckningsår:

1942

Född år

1877

i Smedstorp

30

Smedstorps kyrkklockor hördes till Bornholm. Det förhindrades.

Bägge klockorna här i Smedstorp hade förr en väldig klang. De "hördes över" till Bornholm. Då måste de spräcka dem i kanten, för det fick inte vara sådant ljud i dem. Annars tog bornholmarna dem. Om klock-klangen hördes över, kom de och tog klockorna. Klockorna fick inte höras över. Så ~~sa~~ hörde jag ofta de gamla säga i min ~~barn~~ barnaår.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!